

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Hieronymi Dandini Cæsenatis E Societate Iesv De Corpore
Animato Lib. VII.**

Dandini, Girolamo

Parisiis, 1611

XXXIX. De oculi humoribus & musculis

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95641)

DE OCULI HUMORIBVS
& musculis.

CAPVT XXXIX.

Humor aqueus. Res omnino humores hisce tunicis continetur. Primus est is quem, *ὕδαρ ὀφθαλμικόν* & *αὐγὴ*, aqueū & albugineū ob aquæ ouī albuminis similitudinem dicunt. Anteriorē hic oculi regionem occupat, partimque inter corneam & vucam, partim etiam vucæ foramen subiens inter vucam & araneam continetur. Nam & humectat, & distendit, & separat tunicas hæc; prohibetque corneæ & vucæ lapsū supra cristallinū, ne illarū duritie pondere eū laedatur: & lumen forissecus accedens excipit & transmittit: ac demum cauet, ne subito dissipet spiritum.

Cristallinus. Alter est *κρυσταλλινός*, cristallinus & glacialis, atanea obductus tunica. Velut concretam aquam aut glaciem ad cristalli modum densatam & consistentem, non pari tamen duritie, illum esse dixeris. Omni caret colore, vt omnes diiudicet. Figuram habet rotundam, sed non omnino sphericam, lupino ferè aut lentis similem: anteriori parte magis planam, vt melius suscipiat lumen; posteriore magis acutam, vt humori vitreo infigatur firmius, nec faciliè ex proprio exturbetur loco. Itaque inter aqueum humorem anteriorē & vitreum posteriorē sedet in medio prorsus ac centro oculi, velut princeps vidēdi organum, propter quod oculum totum verè extructū dixeris. Quippe illi tūm humores duo reliqui; tum tunice omnes adstant, illiusque conseruationem & bonum spectant.

Vitreus. Tertius igitur humor *ὕδαρ ὀφθαλμικόν* & vitreus, fuso vitro planè persimilis, retina tunica continetur, semiglobi ferè figura, cristallino mollior, sed aqueo magis consistens. Hic si antè cristallinum fuisset positus, densitate nimia impedimentum attulisset visioni; posteriori sede locatus firmat eum & sustinet, alimentūque illi præparat: ne colore rubro & venulis infricatur is, quem omnis coloris expertem oportebat esse, vt idoneum videndo colores omnes esset. Auicennam & Auerroem non ignoro existimasse aut certè visos fuisse existimare humorem aqueum exteriorum quasi excrementum esse. Verū omnes planè sunt animatæ partes animati oculi constitutrices, propter quas tunice ipsæ paratæ fuerunt: nutriuntur omnes: etsi semel pereat non recuperatur & visio cessat. Sanè aperta sunt Philosophi verba in tex. 82. lib. 2. de anima, ærem insitum auri animatum esse asserentis, sicut pupillæ humidum.

Motus oculi. Totus igitur oculus tunicis tribus totidemq. humoribus absoluitur. Absolutum verò septem ambiunt motores musculi, quibus mira volubilitate in sua cavitade ad videndum atque explorandum mouetur: siquidem perpendiculari linea hæc actio constat, pupillamque ad videnda obiecta conuerti necesse est. Vnus igitur musculus ad nasum conuertit, alter ad oppositum angulum, tertius sursum, quartus deorsum. Qui omnes vt rectum & similem faciunt motum, sic rectis constant fibris sibi que similes sunt & similem habent exortum ex interiori ossis cranii cavitade ceu summo ac stabili fundamento: & similem item terminū in suprema ferè adnatæ regione. Post hos minores alij duo accedunt obliqui oculum circumuertētes: prioribus similem hi

A quoq. obtinent ortū, sed mox obliquo ductu alter ad maiorem, alter ad minorem oculi ascendunt angulum. Septimus denique grandior multoq. referus adipe opticū neruum in orbē ambit, adnatæq. tunice in orbē item inferitur turbinata figura. Eius actio est firmare oculum fixumque tenere in motu tonico quo alicui obiecto attētē diutiusq. inspiciedo applicatur oculus. Bestiarū, quæ terrā spectat, proprius hic esse à Faloppio & aliis creditur.

Ex cerebro porrò tum ad oculum optici ducuntur nerui visorium spiritū differentes, tū alij ex secundo pari ad musculos hosce mouendos. Adstant verò vtrinque ad oculi angulos exigue glādulæ humoris excipiendō paratæ, nè obstit oculo; indēq. erumpunt lacrymæ. Deniq. Galenus in 10. de vlt partū lib cap. 2. in ea oculi parte, in qua corneæ & adnatæ in inserto visitur iidem quandam ceu coronā fieri obseruauit in septem omnino sibi insidentes circulos partitā: in quibus nunc immorari non placeat curioso lectori in dicasse satis.

Illud obiter considerandū; quo fiat, vt eūm singuli oculi suos habeat motores musculos, ambo tamen simul & eodē moueantur motu; neq. vnus altero immoto moueri, aut vnus in vnā parte, alter in alteram trahi possit. Duplicē reperio causam, vnam efficientē, alteram finalē. Efficientem significauit Philosophus in explicatione problem. 7. sectionis 31. quoniā vnicū est principium motus eademq. vtrinque origo, anterior cerebri pars; neruiq. optici, etsi mouentes hi non sint, cerebro tamen proximè colligant oculos; dumq. coeunt ambo, faciunt vt vnus in vnā partē mouens alterū secum ad eandem trahat: minusq. omnino est per hunc neruorū coitum oculorum consensus. Finalis autem causa fuit, vt tale prorsus, quale est, obiectum quodque appareat, exquisitāq. prorsus & certa sit hæc actio animalium bono tantopere necessaria: quæ ex diuerso oculorū motu imperfecta foret geminæ retq. obiecta. Multa in hanc sententiam Galenus disse- rit in 10. lib. de vlt partium cap. 12. & 13.

OCVLVM AQVEÆ, NON
igneæ naturæ esse.
CAPVT XLI.

Hic organi natura aliquādo fuit. Plato igneæ aqueæ Aristoteles naturæ esse contendit. Platonis sententiam Pythagoreorum quoque fuisse testatur Priscianus Lydus in Theophrasti librū de anima cap. 44. Quoniam oculus est luminis susceptulum, tum propter tenues & nitidissimas tunicas tum propter humores ad summum perspicuos. Lumen namque igneæ species est. Deinde oculus est agilis, rotundæ figuræ, maximeque spiritalis, quæ ignis conditio est. Tum quorundam animalium oculi, vt falis, lucidi sunt & micant quemadmodum ignis. Et oculus quilibet compressus lucem quandā & splendore emittit. In quam sententiam Galenus in 7. li. de Hippocratis & Platonis decretis ca. 4. fuisse quendam memorat, qui cū in oculorū morbū incidisset, affirmauit se antequam id ei accideret apertis in somno repētē palpebris magnā antē oculos lucem videre fuisse solitum: quod tū sibi tūm aliis multis euenisse testatur. Etsi 8. lib. de rerum varietate Hieronymus Cardanus cap. 45.